

RIGLEROVI GENETSKOLINGVISTIČKI PRINOSI

Jakob Rigler, *Zbrani spisi 1. Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*. — Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2001.

Velikom slovenskom lingvistu, dijalektologu, akcentologu i povjesničaru slovenskog jezika, Jakobu Rigleru (1929.–1985.), objavljena je u Ljubljani knjiga njegovih genetskolingvističkih prinosa. O sadržaju djela govori podnaslov *Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, pri čemu je vjerojatno da bi upravo Riglerova velika usmjerenost na dijalektološka pitanja trebala biti izražena i podnaslovom. No to nije važno, važno je da je ta dragocjena knjiga publicirana i da je i priređena i uređena uzorno. Poznato je da je Rigler disertaciju *Južnonotranjski govori* objavio 1963., *Začetke slovenskega knjižnega jezika* 1968., da su mu izabrani članci objavljeni 1986. (*Razprave o slovenskem jeziku*), da je sudjelovao i u pripremanju nekih drugih knjiga, a u *Zbranim spisima* objavljeni su ili će biti objelodanjeni dijalektološki i jezičnopovijesni prilozi te prinosi o slovenskom književnom jeziku, ali neće biti ponovno tiskane dvije njegove dragocjene monografije iz šezdesetih godina.

Knjigu *Zbrani spisi 1* uredila je istaknuta proučavateljica slovenske dijalektologije Vera Smole, koja je uz tu knjigu napisala Predgovor i u njemu sređeno progovorila i o Rigleru i o djelu kojem je priredila predgovor. Velik dio posla (osobito oko bibliografije i kazala) obavila je Jožica Škofic, a angažirani su i drugi slovenski dijalektolozi — Karmen Kenda-Jež, Peter Weiss, Vladimir Nartnik, Tjaša Jakop.

U knjigu je uvršteno 45 radova, većinom o razvoju slovenskoga glasovlja (13) i o dijalektološkim pitanjima (15); ostala poglavlja sadrže rasprave o naglasku, rasprave o jezičnim odnosima te ocjene i polemike.

Riglerovo bavljenje slovenskim glasovljem uglavnom je strukturalistička obradba slovenskoga vokalizma. U kakvoćom izrazito ujednačenu Riglerovu radu studija »Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu« predstavlja remek-djelo. Bitne su i »Pripombe k Pregledu osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu«. Ostale rasprave odnose se na pitanja slovenskoga jata, akanja i drugih glavnih pitanja slovenskoga vokalizma, a uz njih nalazimo i raspravu o razvoju sonanta *l*. U svim tim raspravama potrebna je pozornost usmjerena i drugim slavenskim jezicima.

Dijalektološke rasprave odnose se na obradbu raznih pitanja slovenskih dijalekatnih idioma i pokazuju kakav je golem korak u poznavanju slovenskih

govora napravio upravo Rigler. Paralelno s njegovim radom odvijala se i neumorna aktivnost Tine Logara. Zatim se tiskaju fonološki opisi raznih slovenskih punktova za poznatu knjigu *Fonološki opisi...* (Sarajevo, 1981.), također rasprava »O zgodovini klasificiranja slovenskih dialektov«.

Rasprave o naglasku također se pretežno bave dijalekatnim akcentom, ali i upozoravaju na opsežan Riglerov rad u izradi *Slovara slovenskega knjižnega jezika*.

Hrvatskim lingvistima posebno je zanimljivo poglavlje »Razprave o jezičkovnih razmerjih«, a većinom su te rasprave posvećene polemici s Junkovićevom monografijom *Jezik Antuna Vramca i podrijetlo kajkavskoga dijalekta*. Ta je polemika znanstveno važna, jer obogaćuje poznavanje kajkavsko-slovenskih odnosa.

Poglavlje »Ocene in polemike« donosi članke u kojima se kritički govori o Ramovševim djelima, pa i o nekim drugim izdanjima. Vjerojatno bi bilo bolje da je tekst »O rezijanskom naglasu« uvršten u poglavlje o naglasku, a upozoravam i na uvršteni člančić »K Rončevićevi opazki o istrskih govorih«.

Dragocjeni su podatci u poglavlju »Dodatki«, osobito bibliografije. Bibliografiji Jakova Riglera dodao bih članak »O vzgoji materinščine in ob njej«, *Naši razgledi*, 28, 1979., št. 5, str. 136.–137., također podatak da je Logar–Riglerova »Karta slovenskih narečij« tiskana i u Ljubljani 1990. Među neobjavljenim djelima nalazimo bjelodane dokaze o neumornu Riglerovu terenskom dijalektološkom radu. On je, očito, bio velik u raščlambama slovenskih govora, izvrstan znalac i šire znanstvene literature, ali i marljiv istraživač izvanredno složenih slovenskih govora. Bibliografiji članaka o Jakobu Rigleru dodajem prikaz monografije o začetcima slovenskoga književnog jezika iz pera Jana Petra, *Slavia*, 40, 1971., br. 2, 267.–271. Dodati treba i članak Silvine Vranić »Koliko je fonološki sustav mjesnoga govora Lisca čakavski«, *Fluminensia*, 7, 1995., br. 2, 39.–58. Izvanredno su važna i opsežna kazala.

Sve u svemu, nije ovdje potrebno posebno isticati brojne dragocjenosti i poticajnosti glede načina priređivanja dijela Riglerovih radova u knjizi *Zbrani spisi 1*. Nadati se je i pojavi najavljene nove Riglerove knjige, a upravo objavljena knjiga još jednom potvrđuje kako je Jakob Rigler bio jedan od najvećih dijalektologa među južnim Slavenima uopće, vrlo važan i na drugim područjima djelovanja, osobito u obradbi slovenskoga književnog jezika 16. stoljeća.

Josip Lisac